

OBČASNÍK

OBECNÉ NOVINY OBCE MALÉ ZÁLUŽIE

ROČNÍK XIII.

ČÍSLO 2/2017

DECEMBER 2017

*„Nech je váš svet naplnený dobrom a láskou
nielen počas prichádzajúcich sviatkov,
ale aj počas budúceho roka“.*

Krásne sviatočné obdobie Vám prajeme.

Vážení občania,

opäť sa vám prihovám prostredníctvom pár riadkov v našom Občasníku. Ani sme sa nenazdali a je za nami ďalší rok. Nachádzame sa vo vianočnom období, ktoré má byť o tom, že sa na chvíľu zastavíme a popremýšľame v pokoji o svojom živote. Mnohokrát to tak nie je a každý z nás sa naháňa, aby všetko bolo pripravené na Vianoce, aj keď je to častokrát nadmieru našich síl a spokojnosti. Pokúšame sa stihnúť všetky povinnosti doma, v práci, snažíme sa byť dobrými: dcérami, synmi, mamami, otcami, pracovníkmi.....máme mnoho úloh a rolí. Preto tentokrát budem smerovať moje slová skôr ako želanie do budúceho roka 2018 pre všetkých občanov spoločne. Želám všetkým pevného zdravia, šťastia, úspechov v súkromí aj v pracovnej oblasti.

Čo sa týka bilancovania obecných vecí, v súčasnosti vidím niekoľko pozitív. Posledných niekoľko rokov sa zvyšujú podielové dane pre obce, takže aj budúci rok očakávame zvýšenie príjmov do obecného rozpočtu. Ďalej je dôležité spomenúť, že dedina mladne a pribúdajú nové domy (na Čapáši je postavených nových 5 domov, ďalšie dva sú rozostavané pri hlavnej ceste). V súčasnosti máme 45 detí do 15 rokov. Ďakujem občanom, že pristupujú zodpovedne k separovaniu odpadu. Podiel separovaného zberu sa zvyšuje. Ak bude tento trend pokračovať, môže to v blízkej budúcnosti znamenať zníženie poplatkov za odpady.

Z ľudského hľadiska možno povedať, že tento rok sa niektoré veci podarili a niektoré nie. Skutočnosťou zostáva, že dlhoplánovaná rekonštrukcia obecnej školy na komunitné centrum je ešte stále iba v podobe projektovej dokumentácie. Nová žiadosť o finančné prostriedky bola podaná a čaká na rozhodnutie komisie Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

Viera Predanociová

Slovo na úvod	2
Kompetencie krajov a realita	3
Rozhovor s bývalou skupinárkou JRD Malé Zálužie pani Annou Prokovou	4-7
Z činnosti Dobrovoľného hasičského zboru Malé Zálužie roku 2017.....	8-9
Činnosť ZO Jednoty dôchodcov v Malom Záluží za 2. polrok 2017.....	10-11
Výber zo školskej kroniky (v pôvodnom znení)	12-13
Sociálny systém pre dôchodcov v Nemecku	14-16
Znova prišiel Mikuláš	16
VYBERANÉ ZO ZÁKONA	17
Spoločenská kronika	17
Slávnostné posedenie s jubilanťmi - „Október - úcta k starším“.....	18
Výstava ovocia, zeleniny a kvetov	19
Oznamy	19

KOMPETENCIE KRAJOV A REALITA

Vyššie územné celky rozhodujú o rozvoji regiónov v rôznych oblastiach života. Kompetencie majú v školstve, sociálnych veciach, zdravotníctve, kultúre aj na cestách. VÚC zriaďujú gymnáziá, stredné odborné školy, konzervatóriá, spojené školy, jazykové školy, školské internáty aj osemročné gymnáziá. Riešia aj sociálnu pomoc ľuďom v zložitých životných situáciách. Majú na starosti útulky, núdzové bývanie, rehabilitačné strediská či domovy sociálnych služieb. Vyššie územné celky tiež vydávajú povolenie na ambulancie, zariadenia na poskytovanie jednoduchovej zdravotnej starostlivosti, na prevádzku stacionára či polikliniky. Riešia napríklad aj prevádzku agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti a hospicu. Kraje tiež priamo pôsobia v oblasti správy ciest II. a III. triedy, ale majú priamy vplyv aj na intenzitu verejnej dopravy (Výsledky volieb do VÚC plné prekvapení, In: Konzervatívny denník, zo dňa 5.11.2017). V článku vyššie si možno prečítať o pôsobnosti a úlohách úradu VÚC. Dovolím si poznámku ako to funguje v praktickom živote. V oblasti správy ciest potrebujeme v našej obci rekonštruovať obecné komunikácie a most. Bola som na VÚC sa spýtať, ako sa nám dá pomôcť, pretože z nášho rozpočtu sa finančne náročné investície nedajú zvládnuť.

Odpoveď bola zamietavá: „Nie, nie je to naša kompetencia“. V oblasti zdravotníctva úrad VÚC nepomohol, keď z Nových Sádov odišiel MUDr. Gašparovič a ambulancia zanikla. Ako posledné spomeniem pomoc v sociálnej oblasti. Väčšina z nás stála pred otázkou, ako riešiť konkrétne sociálne problémy v rámci rodiny. Máte s tým svoje vlastné skúsenosti a sami najlepšie viete, či a akú pomoc sme z VÚC dostali. Na druhej strane sa človek dočíta, že nemeckí a rakúski dôchodcovia majú záujem o pobyt v našich domovoch sociálnych zariadeniach, pretože v Nemecku sa za pobyt platí 3000,-€ mesačne a u nás je to len približne 700,-€. V tomto roku sa uskutočnili voľby do orgánov samosprávnych krajov. A pri nich sa chcem zastaviť a trochu pouvažovať. O našu priazeň a naše hlasy sa uchádzalo 98 kandidátov. V predvolebnej kampani navštívili našu obec traja z nich. Vieme my, občania, čo sa skrýva za skratkou VÚC – vyšší územný celok? Je to v súčasnosti najvyššia územná samosprávna jednotka na Slovensku. Jej územie je identické s územím kraja. Na čele samosprávneho kraja stojí predseda samosprávneho kraja.

Viera Predanociová

Spomienky na život na družstve

Rozhovor s pani Annou Prokovou, skupinárkou JRD

Voľakedy práca na družstve a poliach patrila k bežným činnostiam ľudí v našej obci. Pani Proková bola dlhé roky pracovníčkou Jednotného roľníckeho družstva (JRD). Začínala najskôr na družstve v Malom Záluží a po zlúčení družstiev pokračovala ako skupinárka na JRD Nové Sady.

1. Detstvo

Narodila som sa v roku 1933 v Nových Sadoch - Caroviny. Ako malá, v predškolskom veku, som častokrát vbehla u nás na Carovinách do školy, keď žiaci spievali ľudové pesničky a ja som sa rada pridala k nim. Na to si trochu pamätám. Raz som si aj naopak obula topánky a tak som tam utekala. Najviac mi z detstva v pamäti zostala vojna. Mala som okolo desať alebo dvanásť rokov, keď sme ako deti chodili pozorovať lietadlá. Pamätám si, keď spadli bomby na Lahniach a v Pastuchove - vtedy sme pásli kravy a nad nami letelo lietadlo, ktoré muselo potom núdzovo pristáť. Na odľahčenie cestou zhodilo bombu.

Doma sme robili rôzne činnosti, napríklad sme spracovávali ovocie – varili sa lekváre. Chodievali sme aj na jahody do Podlahšianskeho hája. Neďaleko hája boli pasienky, kde sme ako deti pásavali kravy. Hrávali sme sa hry napríklad na zlatú bránu, na hranie sme mali handrové bábiky, z kravskej srsti sme si šúlali lopty.

2. Školské časy

Na základnú školu som chodila na Carovinách (škola bola v Kozákovom dome, ktorý prenajímala jednu miestnosť na tento účel). Bolo to cez vojnu. Neskôr sme chodili do školy do Nových Sadov. Z Carovín sme chodievali väčšinou všetci spolu. Keď sme prišli ku krajnému domu, počkali sme sa všetci, čo sme z tých strán išli. Do školy do Nových Sadov bola hodina cesty. Pamätám sa, že keď pršalo alebo bolo blato, nechodili sme do školy. Vtedy boli iba prašné cesty a nedalo sa prejsť. Raz nás nebohý Samko Sako viezol na voze zo školy, lebo napadlo veľa snehu medzi Kotrbáľom a Novými Sadmi a zafúkalo cestu. Vtedy sa často stávalo, že tí čo mali vozy zobrali so sebou tých, čo išli do Nových Sadov pešo. V škole sme mali rôzne predmety, napríklad počty, písanie, čítanie, gramatika, spev. V škole sme mali ručné práce a doma som potom háčkovala a štrikovala. Mama robila plátno a vyšivala.

Keď som už nemusela chodiť povinne do školy, zostala som doma. Na ruku sa mi urobila rana a nemohla som nič poriadne doma robiť. Otec povedal, že keď nemôžem doma nič robiť, bude lepšie pokračovať v škole. Tak som ju skončila. Keď otvorili v Nových Sadoch meštiansku školu, pokračovala som tam. Čo sme boli staršie žiačky, skladali sme skúšky do meštianky rovno do druhého ročníka. Ďalej som popri zamestnaní na dva roky chodila do hospodárskej školy v Nových Sadoch v kaštieli.

3. Práca

V roku 1949 som začala pracovať na miestnom národnom výbore v Nových Sadoch. Tam som robila najprv praktikantku. Zapisovala som došlú poštu a iné administratívne práce. Neskôr som bola účtovníčkou a matrikárkou. Na MNV som bola 5 rokov. 1953 som sa vydala. Od roku 1962 som začala bývať v Malom Záluží. Po materskej dovolenke som pracovala na družstve. Začala som tak, že som chodila zastupovať mamu. V roku 1963 som vstúpila do JRD v Malom Záluží. O rok neskôr v 1964 som sa stala skupinárkou a zostala som ňou aj po zlúčení družstiev v roku 1973. Túto profesiu som vykonávala do roku 1987. V roku 1989 - 1990 som ešte zastupovala Ing. Zmekovú, keď išla na materskú dovolenku.

4. Náplň práce skupinárky

Ako skupinárka som mala som na starosti ženy aj chlapov na družstve v Malom Záluží.

Zapisovala som ich dochádzku do práce a na prídeľy. Mala som na to červené písanky. Pre všetkých čo tam chodievali pracovať som spracovávala výkazy (koľko kto odpracoval) a to slúžilo ako podklady pre vypočítanie výplat. Inštrukcie som najskôr dostávala od predsedu družstva a po zlúčení družstiev od vedúceho dvora.

Keď sa robili prídeľy, na poli som musela byť skôr. Potom prichádzali ženy (alebo sa zväžali ženy). Do práce sme nastupovali ráno o siedmej. Cez obednú pauzu som mohla odbehnúť domov, či je všetko v poriadku. Riadna pracovná doba bola do pol štvrtej alebo do štvrtej. Keď bolo treba zostávala som v práci aj do siestej alebo siedmej (dokedy sa nedorobilo čo bolo treba). Práca ma veľmi bavila.

5. Prídely

Na družstve sa dorábali rôzne plodiny. Vtedy neboli postreky, ani technika ako dnes, veľa úkonov sa robilo ručne. Muselo sa okopávať (kukurica,

šupľovka, cukrová repa, neskôr paprika), pretrhávať (kukurica, krmná a cukrová repa, mak), zrezávať (cibuľové semeno, repné semenko), latkovať (kukurica), pri vyorávaní repy. Táto práca sa robila systémom prídellov. Repa sa pretrhávala, okopávala, vyorávala, osekávali sa listy preč a ukladala na kopy. Keď hrozili mrazy repa sa prikrývala lístím, kým sa neodviezla. Vymeriavala sa aj šupľovka (malá cibulka na sadenie), kukurica a repkové semenko. Neskôr sa vymeriavali prídely aj cesnak a neskôr po zlúčení družstva aj uhorky a rajčiny.

Vždy sa roľa rozdelila na rovnaké časti (na riadky). Pracovníci mali buď celý príděl alebo len polovicu. Prídely sa vymeriavali tak, že sa odčítali riadky, koľko komu z pracovníkov pripadne. Bolo niečo kratšie a niečo dlhšie, potom sa to dorovnávalo – niekomu sa pridalo, niekomu odobralo. Prídely boli označené kolíkmi a očíslované. Každý si vyžreboval číslo prídeltu, ktorý mal urobiť.

Prídely sa dopredu nahlasovali skupinárke. Prídely mohli mať v niektorých prípadoch aj nečlenovia družstva. Bola to platená činnosť. Na prídely chodili robiť celé rodiny a iní príbuzní. Okrem členov družstva a rodinných príslušníkov chodili aj brigádnici z Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. Práca na prídelloch bola fyzicky náročná práca. Kto mal príděl musel zabezpečiť, aby sa spravil. Sem-tam nás prekvapilo počasie. Stalo sa, že niektorí okopávali kukuricu aj s daždnikom. Na prídely sa chodievalo na bicykloch a ako kto mohol. Ja som mala vlastný bicykel. Potom som vyfasovala bicykel z práce. Ľudia si chodili na prídelloch vypomáhať. Bolo to iné, ľudia si boli bližší, viac si navzájom pomáhali. A po robote bolo veselo.

Na prídelloch sa pracovalo aj v najväčších horúčavách. Bývalo sa tam od rána do večera, celý deň. Voda alebo čaj sme si brávali do džbánů. Buď sa pila teplá alebo sa džbán zakopal do zeme, aby voda zostala chladná, alebo sa džbán prikrýval handrami alebo so zelinou. Pri práci sme voda nosievali aj so sebou. Napríklad sa urobilo 100 metrov z riadku a potom sa pracovník vrátil zobrať vodu a pokračoval v práci ďalej. Vždy sa vydržalo pracovať, aj s trochou vody. Poobede niekto z rodiny doniesol niečo čerstvé napitie. Nosilo sa aj nejaké jedlo, najčastejšie masťný chleba s cibuľou.

Na prídely chodievali pomáhať aj deti. Stretávali sa tam a vytvárali si partie. Rodičia ich viedli, aby pracovali, niekedy aj rôznym spôsobom medzi sebou súťažili. Deti robili pomocné práce: nahadzovanie kukurice na vlečku, zakrývanie a odkrývanie repy lístím, aby nezmrzla. Cestou domov deti dostali sladkosť, zastavili sa v krčme na malinovku alebo zarábanú malinovku - do štamperlíka sirup a malú čokoládu. Pre najmenších to boli také malé hody.

Keď sa skončili práce na prídelloch (napríklad celý príděl repy), dával sa oldomáš: salám, šišky, koláče, pečená kačica a aj niečo vypiť. Ľudia boli radi, keď sa skončili prídely, človek bol rád, že sa priniesol nejaký oldomáš. Nehľadeli veľmi na to, či majú dokonale čisté ruky. Ktorí boli fajnoví, nemyšleli na umývanie rúk, nič nevdalo, hlavne, že bolo čo jesť.

Práca na prídelloch bola platená. Odpracované množstvo sa meralo pomocou jednotiek. Napríklad za jeden deň sa zarobili štyri jednotky. Jedna jednotka bola napríklad 14 korún a každý rok bolo toto číslo iné. Výplaty bývali každý mesiac. Robilo sa aj ročné zúčtovanie. Zúčtovalo sa koľko jednotiek sa urobilo na rok a keď bol dobrý hospodársky rok na konci roka bývali doplatky. Kto mal viacej odrobeného, dostal doplatok. Boli to na tie časy celkom pekné peniaze.

6. Spracovanie dopestovaných plodín

Všetky dopestované plodiny sa dávali do družstva a využívali sa na viaceré účely. Časť úrody zosta-

lo na družstve ako krmivo pre zvieratá (obilie, repa), keďže bola aj živočíšna výroba. Choval sa hovädzí dobytok a ošípané. Časť úrody išlo členom družstva ako naturálie, na ktoré mali členovia nárok podľa odrobených jednotiek (väčšinou všetci doma chovali zvieratá, naturálie používali ako krmivo, boli to zrno alebo kukurica). Ostatné dopestované plodiny družstvo predávalo odberateľom, napríklad do Serede, Pohronského Ruskova, Bratislavy. Cukrová repa sa odvážala na stanicu do Kapiniec alebo do Nových Sadov a vlakmi sa odvážala do cukrovarov (Nitra, Pohronský Ruskov). Družstvo fungovalo veľmi dobre.

7. Záluby

Veľmi ma baví práca v záhrade. Voľakedy som háčkovala, štrikovala, teraz už pomenej kvôli očiam. Rada čítam rôzne časopisy.

Z činnosti Dobrovoľného hasičského zboru Malé Zálužiev roku 2017

Dobrovoľný hasičský zbor Malé Zálužie má ku dnešnému dňu 18 členov, z toho sú tri ženy. Dobrovoľní hasiči obce sa aktívne podieľajú na činnosti v prospech obce. Z ich bohatej činnosti za uplynulé obdobie uvádzame aspoň tieto najdôležitejšie akcie:

30. júla sa v našej obci uskutočnil výcvik pri rybníku. Za našej asistencie zhorelo seno na potočnej hrádzi.

29. augusta 2017 sa zúčastnili naši hasiči súťaže v hasičskom športe v obci Topolčianky, kde sa konala už tradičná nočná súťaž. Tejto súťaži predchádzalo niekoľko tréningov, kde sa družstvo zdokonaľovalo v hasičskom športe. Je na škodu vecí, že sa z rôznych dôvodov, najmä pracovných, nedarilo ísť aj na ďalšie súťaže.

Dňa 16. júna. 2017 zúčastnilo sa hasičské družstvo spoločného výcviku pri hasení požiaru v obci Ivanka pri Nitre.

Dňa 5. júna. 2017 si Dobrovoľný hasičský zbor obce preskúšal techniku „príviesny protipovodňový vozík“ na miestnom rybníku.

V priebehu letnej žatvy PD DEVIO hliadkovali členovia pri ich zbere na okolitých lánach obilia. Pre skvalitnenie práce a akcieschopnosti miestnych dobrovoľných hasičov na riešenie mimoriadnych udalostí v obci a v blízkom okolí bola zakúpená nasledovná technika: motorová píla, čerpadlo na

odčerpávanie vody zo zaplavených pivníc a do vozidla IVECO bol namontovaný vysokotlakový čistič, ktorý je v prípade potreby aj veľmi účinným hasiacim zariadením. Toto zariadenie bolo zakúpené z dotácií MV SR a príspevku Obce Malé Zálužie. V auguste bolo zakúpené viacúčelové hasičské vozidlo TATRA 148 Cas 32 Rosenbauer s vysokotlakovým hasiacim zariadením, čím sa výrazne zvýšila akcieschopnosť hasičov pri likvidovaní prípadných požiarov a aj iných mimoriadnych udalostí. Vozidlo zakúpili výhradne zo svojich súkromných prostriedkov niektorí členovia. Cez zimné obdobie čaká toto vozidlo oprava, tak aby aj u nás slúžilo po dobu viac rokov

Hasiči sa podieľajú aj brigádnickou činnosťou v obci. V auguste 2017 pretláčali upchatú kanalizáciu v obecnom obchode. Už tradične doplňujú podľa potreby barely s vodou na miestnych cintorínoch podľa požiadaviek obecného úradu a obec s nimi konzultuje rôzne vzniknuté problémy.

V oblasti požiarnej prevencie a propagácie dobrovoľní hasiči už tradične sa podieľali na stavaní mája, ako aj jeho odstránenie na konci mesiaca. V júni na deň detí vykonali ukážky pre deti v Malom Záluží, v Oponiciach, v Čabe. V Nových Sadoch vykonali ukážky v spolupráci s OR HaZZ Nitra pre deti základnej školy a materskej školy. Ukážky hasičskej činnosti vykonali aj v Nových Sadoch pre evanjelickú mládež (ECAV). V septembri 2017 vykonali požiar- nu asistenciu pri športovo kultúrnej akcii „Novosadská brázda“.

Veliteľ Dobrovoľného hasičského zboru obce pán Patrik Krajčovič vykonal spolu s preventívárom požiarnej ochrany obce pánom Ivanom Matúškom prehodnotenie potreby podzemných hydrantov v obci. Bolo vybraných niekoľko podzemných hydrantov, ktoré budú riadne označené tabuľkami, kde v prípade potreby budú hasiči čerpať vodu pre potreby

likvidácie vzniknutého požiaru. Prosíme občanov, aby tieto stanovišťa nepoškodzovali, lebo nikdy nemôžeme vedieť, či v prípade potreby to nebude práve my, ktorí budeme vodu na hasenie požiaru potrebovať.

Vzhľadom na to, že v roku 2017 je dobrovoľný hasičský zbor obce Malé Zálužie zaradený v rámci Integrovaného záchranného zboru SR do kategórie „B“ (predtým bol v kategórii „C“), v septembri 2017 bol vykonaný zásah na žiadosť Integrovaného záchranného systému. Jednalo sa o odstránenie spadnutého stromu na cestu medzi obcami Malé Zálužie a Kapince. Jednotka strom odstránila a sprejzadnila cestu.

Ako vidíte, činnosť dobrovoľných hasičov v našej obci je skutočne rôznorodá a to ku prospechu obce. A keďže hasičov, a to aj dobrovoľných, nikdy nie je dosť, prijímame do našich radov ďalších spoluobčanov, ktorí majú o túto činnosť úprimný záujem.

Vážení občania,

v čase, keď budete tento občasník čítať, bude síce ešte zima, ale už treba myslieť na nadchádzajúcu jar, už v zimných mesiacoch sa začína s opílovaním stromov a postupne pribúdajú práce v záhradách,

úpravy trávnatých porastov a ostatných činnosti, kde je v oblube používať otvorený oheň, za účelom rýchlejšieho upratania daného prostredia. Chceme upozorniť, že v zmysle všeobecného nariadenia obce platí naďalej zákaz spaľovania takéhoto odpadu. Dobrý hospodár trávu nespaluje, ale ju ukladá na kompostovisko, aby mal z nej kvalitné hnojivo. Ostatný drevný odpad tiež nespalujeme, ale ho dávame na skládku drevného odpadu, kde obecný úrad pristaví kontajner na tento odpad.

Uvedomme si, že vypaľovanie nielen ničí životné prostredie a zabíja živočíchy, ale môže spôsobiť obrovské hospodárske škody a ohroziť ľudské životy. Poškodzuje povrchovú vrstvu pôdy, napomáha rozširovanie agresívnych druhov rastlín, ničí drobné živočíchy, čím prichádzajú o potravu zvieratá. Vypaľovanie trávy znamená okrem toho aj porušenie zákonov a z toho vyplývajúce sankcie. Občan môže dostať pokutu do výšky 332 eur, na mieste to môže byť aj bloková pokuta do 99 eur. Právnická osoba môže zaplatiť 16 596 eur. Ak požiar spôsobil veľkú škodu, hrozí aj trestné stíhanie.

Ing. Ivan Matúška
preventívár požiarnej ochrany obce

Činnosť ZO Jednoty dôchodcov v Malom Záluží za 2. polrok 2017

Bliži sa koniec roka 2017 a nám prichodí zhodnotiť našu činnosť JD za II. polrok 2017.

V mesiaci jún sme absolvovali celodenný výlet do Maďarska, kúpanie v Balatone a kosenie levandule. V tomto mesiaci sme sa boli kúpať aj na termálnom kúpalisku v Dunajskej Strede. Taktiež sme navštívili divadlo Andreja Bagara v Nitre - Štefánik.

V júli niektorí naši členovia absolvovali týždňový kúpeľný pobyt v Bardejovských kúpeľoch a taktiež týždňový pobyt v Tatranskej Lomnici pre seniorov. V obci Čeladice sa v auguste konal okresný stolnotenisový turnaj, ktorého sa zúčastnili i dvaja naši členovia JD. Súťažili medzi sebou družstvá z rôznych obcí o prvé, druhé a tretie miesto. Nezískali sme však žiadne ocenenie.

V polovici septembra sme pripravili výstavu ovocia, zeleniny a kvetov spojenú s ochutnávkou fazuľovice. Toto podujatie bolo veľmi milé a vydarené. Záhradkári priniesli svoje vypestované produkty v záhradách a návštevníci si pritom pochutnávali na dobrej fazuľovej polievke, ktorú uvarili naši milí členovia JD a patrí im veľké „ďakujeme vám“.

Výstavu sme pripravili v spolupráci s Občianskym združením Labuť.

Mesiac október bol pre nás veľmi produktívny. Absolvovali sme jednodňový výlet do Maďarska do mesta Sárvár. Prezreli sme si kultúrne pamiatky v meste, renesančný hrad a zvonkohru, ktorá má 20 malých zvončekov. Miestne kúpele dostali viacero ocenení. Termálna voda lieči viacero chorôb, je veľmi vyhľadávaná návštevníkmi a vykúpali sme sa v nej aj my. V tomto mesiaci sme pripravili aj slávnostné posedenie s občerstvením „Október – Úcta k starším“ s našimi jubilantmi, ktorých bolo tento rok dvanásť. V úvode sa nám za Obecný úrad a OZ Labuť prihovorila Mahuliena Sochorová. Jubilanti boli odmenení pekným darčekom a kvietkom. Nakoniec bol spoločný prípitok s pekným vínšom. Srdečná vďaka patrí všetkým ochotným gazdinčiam, ktoré napiekli a priniesli dobré koláčiky. Zabávať nás prišiel spevácky súbor zo Zbehov. Akciu sme pripravili v spolupráci s Obecným úradom a Občianskym združením Labuť.

V novembri sme navštívili Banskú Bystricu a boli sme v divadle na muzikál My FAIR LADY. Bolo to veľmi zaujímavé vystúpenie.

8. decembra sa uskutočnila zdravotná prednáška s profesorkou MUDr. Annou Líškovou na tému „Prevencia infekčných chorôb a zdravý štýl stravovania a prevencia očkovaním“. Prednáška bola veľmi zaujímavá a pútavá. Dozvedeli sme sa čo sú to prebiotiká a probiotiká a ako ich správne kombinovať, aby priaznivo ovplyvňovali náš organizmus – naše zdravie. Pani doktorka nám povedala niečo z histórie chrípkových vírusov,

o prevencii proti chrípke a aký význam má očkovanie. Hovorila o tom, aké dôležité je zdravo sa stravovať, o význame niektorých potravín pre ľudský organizmus. Počas prednášky zodpoveda-

la aj na otázky prítomných. Akciu sme pripravili v spolupráci s Občianskym združením Labuť.

Šírenie chrípky

Najčastejšie vzduchom - pomocou drobných kvapôčok produkovaných pri kýchaní, kašľaní a rozhovore.

Kontaminovanými rukami

Vírus prežije:

8 až 12 hod. na odevu,
papieri, vreckovke

24 až 48 h na tvrdých –
neporéznych povrchoch.

Zdroj: Prezentácia MUDr. Anna Líšková

Bliži sa koniec roka a prichádzajú krásne sviatky Vianoce. Želám všetkým našim členom JD aj spoluobčanom, aby prežili tieto sviatky pokoja v zdraví v porozumení a v láske so svojimi rodinami. To vám viňuje výbor JD v Malom Záluží.

Elena Líšková

Výber zo školskej kroniky (v pôvodnom znení)

Všemohúci Boh nech rozleje požehnania svojho na obyvateľstvo obce Ujlaček za ich obetavosť, vodí učiteľa v účinkovaní zošlachtujúcom a žiakov posilňuje v mravoch a v láske za vlasť a pilnosti.

Citujem:

11. mája 1927 bol taký mráz, že nielen rozkvitlé ovocné stromy, agáty, strukoviny zmrzli, ale ešte aj 3. júna bol mráz, následkom ktorého zmrzli aj rozkvitnuté raži tak, že ľudia kosili zelenú raž, aby namiesto nej mohli sadiť kukuricu.

A po týchto mrazoch bolo aj leto búrlivé a horúce. Počas mlatby žalovali sa gazdovci, že raži mali 2-3q, ba niektorým sa ani semeno nevrátilo. Jeseň bola suchá a dlhá.

Po nej prišla krutá zima – 30 °C na Štedrý deň a potom vo februári až – 35 °C až – 40 °C.

Záveje sňahom zamedzili priechod z dediny na dedinu.

Aj dnešné exkurzie a výlety žiakov mali svojich predchodcov.

30. mája 1924 si bol p. učiteľ A. Šaško spolu s 33 žiakmi obzrieť mesto Nitra a výstavu (neuvádza akú).

V r. 1932 boli žiaci na výlete v Nitre, kde navštívili cirkus „Kludský“ a jeho zverinec.

V r. 1933 oslavoval čs. národ 1100 výr. postavenia prvého kresťanského chrámu na území Československej republiky v Nitre. Pri tejto príležitosti boli usporiadané veľkorysý celoštátny jubilejný slávnosti Pribinove v Nitre. Zúčastnilo sa ich 1100 škôl. detí z nášho a tiež zo susedných okresov. Do Nitry sa cestovalo vlakom, ktorý bol pestro vyzdobený práporkami (zástávkami), vencami a pod. Súbežne so slávnosťou bola aj výstava v budove Štátnej

ľudovej školy v Nitre. Zastúpená bola na nej aj naša škola (ručné práce).

Rok 1947

Z daru dorastu amerického Červeného kríža obdržali žiaci našej školy 4 ks mydla, 5 blokov, 4 rúčky (násady na pierka) 4 zubné kefky, 1 zubný prášok, 2-jo šnúriek do topánok, atramentový prášok, 2 hrebene, 12 ceruziek, 8 zošitov, 5 škatúľ farbičiek a krém na topánky. Na oplátku im poslali 6 dečiek (ručné práce).

V roku 1947 z daru Kanadského dorastu ČK bolo pridelené deťom 28,70 kg múky a 3,70 kg kakaa na stravovaciu akciu, ktorá trvala 14 dní. Majetnejší žiaci prinášali zdarma mlieko na kakao, ktoré varila Júlia Líšková v Potravnom družstve. Menovaná zarábala aj cesto na chlieb a pekár Juraj Plesník chlieb piekol. Teplé kakao a chlieb mali žiaci na desiatu. V tomto roku bola na Slovensku zriadená nová ustanovizeň „Školská zdravotná služba“, ktorá sa mala starať o zdravie všetkej mládeže. Táto ustanovizeň zaviedla tlačivo „Školský zdravotný záznam“, ktorý sprevádzal dieťa až po vystúpenie zo školy.

Okresná starostlivosť o mládež v Nitre poslala tunajším deťom ako dar : 5 kníh, 4 konzervy, 1 kg cukríkov, 2 páry topánok, 4 páry papúč. Dar bol rozdelený 11 deťom.

Rok 1948

V krajoch poškodených vojnou bola v tomto roku usporiadaná stravovacia akcia. Usporiadalo ju povereníctvo sociálnej starostlivosti za pomoci Medzinárodného detského fondu. Deti dostávali: malú lyžičku rybacieho oleja, za hrnček mlieka alebo kávy pripravenej zo sušeného mlieka, chlieb

s margarínom alebo s marmeládou a 2 – 3 krát týždenne mäsovú konzervu. Potravinu sa preberali v Potravnom družstve na poukazy Obvodného úradu v Nových Sadoch (Ašakeriti). Deti prispievali 10 – 15 Kčs mesačne (režia spojená s podávaním potravín).

V školskej kronike som našla zápis, že „bol zadržaný Deň mieru 27. marca 1937. V zápisoch som sa nedopátrala, prečo práve vtedy. A to bol jediný zápis o dni mieru.

Od roku 1937 boli zápisy o Dni sporivosti. Žiaci si v škole privykli na sporenie peňazí. Peniaze sa ukladali do úverového družstva a na konci školského roka sa žiakom vrátili. V roku 1950 bolo prvýkrát školské sporenie organizované súťažne. Naši žiaci usporili 10 628 Kčs. Správa Úverového družstva, ktorá správnosť úspor potvrdzovala, pripísala k úsporám žiakov aj vklady detí uložené v Úverovom družstve vo výške 50 000 Kčs,

takže priemer na žiaka činil 1264,- Kčs. Týmto sa škola umiestnila ako 1. v okrese Nitra a ako 2. na Slovensku. Okresná sporiteľňa odmenila školu knihou .

Zaujímavé boli v tom čase aj zbierky, ktoré prebiehali jednak medzi školskou mládežou, ale aj medzi obyvateľmi. Jednou z nich bola: „Slovenské ženy juhoslovanským deťom“ V rámci nej sa vyzbieralo 21 kg múky, 23 kg fazule, 1 kg hrachu a 15 Kčs v hotovosti.

V roku 1949 sa uskutočnila aj zbierka pre štrajkujúcich francúzskych baníkov (122 Kčs), pre bulharské deti zbierka cukru (2kg).

V roku 1950 prebiehala akcia mierového výkupu obilia na pomoc Kórey. Zozbieralo sa 80 kg raži a pšenice. V tomto roku bola aj peňažná zbierka (355 Kčs) na pomoc kórejským deťom.

Helena Zedníková

Sociálny systém pre dôchodcov v Nemecku.

Autorka tohto článku nie je rodákou z Malého Zálužia, ale má k obci vzťah, pretože jej rodičia a starí rodičia sú rodáci. Ona sama svojich starých rodičov často navštevovala. V súčasnosti žije v Nemecku, pracuje v sociálnej oblasti a článok venovala informáciám o sociálnom zabezpečení pre dôchodcov v Nemecku.

Sociálny systém v Nemecku si svoje meno „sociálny“ naozaj zaslúži. Z toho profitujú okrem mladých, chorých či postihnutých ľudí, najmä dôchodcovia. Nemecko podporuje svojich dôchodcov mnohostranne.

Najdôležitejšou podporou je dôchodok sám. Nemecký dôchodkový systém pozostáva z troch pilierov. Prvým pilierom je štátne dôchodkové poistenie. Aby mohol byť človeku vyplatený starobný dôchodok musí splniť dve zákonné podmienky. Prvou je dosiahnutie dôchodkového veku, ktorý je momentálne 65 rokov. Druhou podmienkou je získať potrebný počet rokov poistenia, a teda 35 rokov. Postupne sa dôchodkový vek zvyšuje na 67 rokov. Ak niekto ale dosiahne 45 rokov poistenia predtým ako dovŕši 67 rokov, ma možnosť odísť do dôchodku predčasne.

Prognózy ukazujú, že hranica 67 rokov asi nebude konečná a bude sa musieť znova zvýšiť na 70 resp. 73 rokov. Dôvodom je, že momentálny systém fungovania nebude udržateľný. Ako všade v Európe a v západnom svete, má aj Nemecko problém starnutia obyvateľstva. V minulosti bol

pomer pracujúcich občanov na jedného dôchodcu 3:1. V posledných rokoch sa tento pomer znížil na drastických 1,5:1. To znamená že v minulosti financovali odvodmi do dôchodkového poistenia 3 zamestnanci jedného dôchodcu. Momentálne musí tohto jedného dôchodcu financovať 1,5 zamestnanca. To znamená oveľa vyššie odvody a štátne dotácie.

Druhým pilierom dôchodkového poistenia sú zamestnávateľské príspevky. Zamestnávateľ odvádza určité percento z hrubého platu na sporenie (tieto sporenia sú zakladané na dlhšiu dobu, takže zamestnanec musí niekoľko rokov čakať, kým by sa k peniazom dostane – to má zaistiť, aby boli použité na zabezpečenie v dôchodku) a táto čiastka je nezdaniteľná.

Tretím pilierom je privátne zabezpečenie, či už vo forme sporenia, kúpy nehnuteľnosti, cenných papierov a pod. To znamená, že človek si sám šetrí, aby mal v dôchodku peniaze. Tretí pilier sa stal v posledných rokoch veľmi populárnym a nevyhnutným. Ako som už spomenula, kvôli zvyšujúcemu sa veku obyvateľstva (každý tretí Nemecký je starší ako 65 rokov), nie je možné zaručiť rast dôchodkov – napríklad k pomeru cien potravín a nájomného) a preto sú ľudia nútení, postarať sa o zabezpečenie sami.

Dôchodková poisťovňa v Nemecku nemá len za úlohu vyplácať dôchodky. Veľkú položku tvoria výdavky na rehabilitáciu, ktorou sa má predísť poberaniu predčasného dôchodku. To ale znamená, že rehabilitáciu platí dôchodková poisťovňa len do dovŕšenia dôchodkového veku. Potom je už za rehabilitačné náklady zodpovedná zdravotná

poisťovňa, v ktorej je dôchodca poistený. Mimo chodom zdravotné poistenie sa odvádza z hrubého dôchodku, príspevok je ale nižší ako z platu.

Ďalším štátnym poistením, ako sa to v nemčine volá, je takzvané štátne opatrovateľské poistenie. Toto je spolu s dôchodkovým poistením zákonné, čiže sa každému zamestnancovi odvádza z hrubej mzdy (spolu s daňami, odvodmi do fondu nezamestnanosti a zdravotným poistením). Toto poistenie hradí do určitej miery náklady na opatrovníctvo. Výška príspevku závisí od stavu klienta a stupňa odkázanosti. Stupne sú tri. Odlišujú sa podľa toho, koľko času potrebuje opatrovať a na koľko je pacient samostatný. Rozdiel je aj, či je pacient ešte mobilný. Niekoľko rokov dozadu pribudol ešte 0 stupeň. Tento zahŕňa hlavne pacientov s demenciou a Alzheimerom. Títo sú síce vo veľa prípadoch plne mobilní a fyzicky schopní sa o seba postarať, ale nedokážu to kvôli mentálnemu ochoreniu/stavu. Toto poistenie hradí (podľa stupňa) náklady na mobilnú opatrovateľskú službu (veľmi rozšírená v Nemecku), náklady zariadenie pre seniorov alebo finančný príspevok pre opatrovateľských rodinných príslušníkov. Náklady na pomôcky (ako posteľ, vybavenie kúpeľne a záchodu) spadajú pod zdravotné poistenie.

Ak dôchodca nie je schopný zo svojho dôchodku zabezpečiť svoje využitie a nemá a ani žiaden majetok, môže požiadať o príspevky sociálny úrad. Tento doplatí k dôchodku toľko, aby dôchodca dosiahol príjem životného minima, ktoré dosahuje v Nemecku 1130 €. Tento príspevok obsahuje aj príspevok na nájom. Okrem toho môže ďalej požiadať o podporu pre zdravotné pomôcky a pod.

Doteraz som sa zamerala na podporu čisto štátnej. V Nemecku existujú ale veľké sociálne združenia/ spolky, ktoré poskytujú rôzne služby alebo

prevádzkujú zariadenia. Tieto spolky sú financované z časti štátom a z časti z vlastných zdrojov. Napríklad Caritas je sociálny spolok zastrešený katolíckou cirkvou, Diakonie evanjelickou. Potom existuje ešte napríklad Červený kríž a pod. Tieto spolky prevádzkujú aj vlastné zariadenia pre seniorov, ambulantnú starostlivosť a mnoho iných.

Okrem toho prevádzkujú aj zariadenia (obytné bloky), v ktorých je viacero menších bytov, spoločenské miestnosti, rezepekcia, izby pre opatrovateľský personál a často aj ordinácia obvodného lekára. Tieto byty si možno prenajať a býva sa v nich úplne samostatne. Pokiaľ človek chce, nie je v tom žiadny rozdiel, ako keby býval v bytovke. Byty sú ale vybavené alarmami, ktoré po stiahnutí/ stlačení informujú personál, alebo v noci záchrannú službu, sú bezbariérové, ponúkajú možnosť spoločných aktivít v spoločenských izbách. Pravidelne prichádza kaderník alebo pedikúra. Ak sa zdravotný stav nájomcu zhorší, môže opatrovateľský personál poskytnúť pomoc. Tieto zariadenia sú určené len pre dôchodcov, ktorí sú mobilní a potrebujú alebo chcú väčšiu podporu. Cena nájomného je asi o tretinu až polovicu vyššia v porovnaní k bežnému nájomnému v oblasti. Tieto náklady musí niesť nájomca sám.

Veľmi obľúbenou ponukou je donáška jedla (meals on wheels). Táto ponuka je hlavne v rukách sociálnych spolkov. Jedlo príde denne, alebo podľa dohody, teplé priamo domov. Je možno voliť z pomerne veľkého výberu - ohľad sa berie na rôzne ochorenia a diéty. Dôchodcovia, ktorí si túto službu nemôžu dovoliť, ale ktorých zdravotný stav to vyžaduje, môžu požiadať o finančnú podporu sociálneho úradu.

Nemecko je známe aj veľkou mierou dobrovoľníckej činnosti obyvateľstva. Cieľom je nielen

podpora rodín, detí, postihnutých, zvierat a veľa iného, ale veľkou cieľovou skupinou sú aj starší ľudia. Preto existuje množstvo aktivít a projektov, ktoré podporujú starších ľudí buď v domácom prostredí alebo v zariadeniach. Ale aj dôchodcovia sami tvoria väčšinovú skupinu dobrovoľníkov a sú veľmi angažovaní do vysokého veku. V tejto oblasti by mali slúžiť ako veľmi dobrý príklad.

Oblúbené sú spolky dôchodcov v regiónoch, ktoré organizujú zájazdy, výlety ale aj vzdelávacie aktivity.

Najnovším a veľmi úspešným projektom, ktorý je dotovaný spolkovou republikou ale aj samotnými spolkovými krajinami sú takzvané viacgeneračné domy. Sú to zariadenia ktoré ponúkajú

rozličné aktivity pre takmer všetky generácie (hlavne pre seniorov). Viacgeneračné pretože ponúkajú projekty ako napríklad počítačový kurz pre seniorov vedený žiakmi. Dôchodcovia, ktorí podporujú mladé rodiny alebo sú „patrónmi čítania“, to znamená že sa s deťmi pravidelne stretávajú a predčítavajú resp. čítajú s nimi. Takto majú obe generácie možnosť zblížiť sa s tou druhou a byť si navzájom užitočnými. Najlepší spôsob ako podporovať vzájomný rešpekt.

Katarína Huber (Zedníková)

Znova prišiel Mikuláš

Každý rok k nám začiatkom decembra prichádza Mikuláš so svojimi vernými pomocníkmi anjelikom a čertom. Tento rok Mikuláš chodil v stredu 6. decembra popoludní. Postupne navštívil všetky deti v obci a rozdal 45 balíčkov – zase o niekoľko balíčkov viac ako minulý rok. Všetky deti túžobne doma vykukali z okien, kedy Mikuláš zazvoní pri ich bráne. Prichystali si pre neho krátku básničku, pesničku alebo mu podarovali vlastnoručne vyrobený darček. Mikuláš a anjelik ich pochválil a čert trochu postrašil. Všetci sa tešia na stretnutie s Mikulášom aj o rok.

Zuzana Zábrazná

VYBERANÉ ZO ZÁKONA

Zo zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch, §80

Komunálne odpady sú odpady vznikajúce na území obce pri činnosti fyzických a právnických osôb. Za odpady z domácností sa považujú aj odpady z nehnuteľností slúžiacich fyzickým osobám na ich individuálnu rekreáciu napríklad zo záhrad, chát, chalúp,....

Zo zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady

Poplatok za činnosti nakladania so zmesovým komunálnym odpadom platí fyzická osoba, ktorá má v obci trvalý pobyt alebo prechodný pobyt alebo ktorá je na území obce oprávnená užívať alebo užíva byt, nebytový priestor, pozemnú stavbu alebo jej časť, alebo objekt, ktorý nie je stavbou, alebo záhradu, vinicu, ovocný sad, trvalý trávny porast na iný účel ako na podnikanie, pozemok v zastavanom území obce okrem lesného pozemku a pozemku, ktorý je evidovaný v katastri nehnuteľností ako vodná plocha.

Spoločenská kronika

Narodili sa:

Šimon Krajčovič č. d. 8

Opustili nás:

Štefan Bila č. 146, Ladislav Zmeko č. 60, Michal Zábrazný č. 22,
V dome smútku v Malom Záluží sme sa rozlúčili aj s Milošom Minárčiny a Ing. Viliamom Fuskom.

Zosobášili sa:

Martin Šooš a Katarína Marková č. 52

Príhlásení:

Renáta Letková Malé Zálužie 136

Odhlásení:

Ing. Tomáš Líška Malé Zálužie 104

Slávnostné posedenie s jubilantmi

„Október - úcta k starším“

Výstava ovocia, zeleniny a kvetov

Obecný úrad oznamuje

Pojazdné predajne:

Každý utorok o 12:00 hod. chodí aj pojazdná predajňa mäsa a mäsových výrobkov.

Pohrebná služba:

Turanovič Nitra – tel. číslo: 0905 948 812

Pošta Nové Sady:

úradné hodiny:

Po – Ut, Štv. – Pia: 7.00 – 12.00 a 12.30 – 14.30

Streda: 7.00 – 11.00 a 13.30 – 17.00

Kontakt: 037/7894151

Lekárneň ALFA-OMEGA

Otváracie hodiny

Pondelok – Piatok: 8:00 – 14:00 hod.

Kontakt: 037/7894206

ENVI-GEOS Nitra

Korytovská 20, 951 41 Lužianky

Telefón: +421 37 772 30 50

Fax: +421 37 7723050

E-mail: envigeos@envigeos.sk

Webová stránka: www.envigeos.sk

ZUBNÁ AMBULANCIA ORTHODENTAL, s.r.o.

Neštatná stomatologická ambulancia, Nové Sady 177

Ordinačné hodiny:

Streda – Štvrtok: 8:00 – 11:00 hod.

Pondelok, Utorok, Piatok: neordinuje sa.

Kontakt: 037/78 942 54

Všeobecný lekár

MUDr. Grafenau - Lužianky

Ordinačné hodiny:

pondelok, utorok, štvrtok a piatok (v Lužiankach):

7:00 – 8:00 - odbery, injekcie

8:00 – 13:00 - ambulancná činnosť

streda (v Šuriankach)

7:00 – 8:00 - odbery, injekcie

8:00 – 13:00 - ambulancná činnosť

Kontakt: 037/74 104 37

Zastupovanie:

MUDr. Uherová, Nitra, Štúrova ul. 38, 1. poschodie

Kontakt: 037/652 52 86

MUDr. Rathouský, Pohranice č. 180

Kontakt: 037/787 12 12

KVETINÁRSTVO- SUCHOKVET - Lenka Staňová

Otváracie hodiny

Utorok – Piatok: 9:00 – 11:00 hod. 13:00 – 17:00 hod.

Sobota: 9:00 – 12:00 hod.

Kontakt: 0911/267 229

Dôležité telefónne čísla:

- Polícia: 112 (158)
- Požiarna ochrana: 112 (150)
- Záchraná služba: 112 (155)
- Ohlasovňa požiarov: 037/65 20 424, 037/65 20 425
- Mestská polícia: 112 (159)
- Integrovaný záchranný systém: 112 (154)

Pohotovostné služby:

Pohotovostná lekárska služba:

- **Stomatologická pohotovosť:**
037/65 45 111, Pondelok - Piatok: 16:00 - 19:00
- **Pohotovosť pre dospelých:**
037/69 42 229, Pondelok - Piatok: 16:00 - 07:00
- **Pohotovosť pre deti a dorast:**
037/65 45 111, Pondelok - Piatok: 15:30 - 07:00

Elektrárne: ZSE - pohotovosť: 0800 111 567

Plynárne: SPP a.s. pohotovosť: 0850 111 727

Vodárne: ZsVaK - pohotovosť: 037/65 13 420

Obecný úrad - úradné hodiny:

Administratívna pracovníčka: Margita Tabačeková

- **Páry týždeň:** Utorok 07.30 - 12.00 13.00 - 15.00
Štvrtok 07.30 - 12.00 13.00 - 15.00
- **Nepáry týždeň**
Pondelok 07.30 - 12.00 13.00 - 15.00
Streda 07.30 - 12.00 13.00 - 15.00
Piatok 07.30 - 12.00

Kontakt:

Telefón: 037 / 7894061

E-mail: oumalezaluzie@gmail.com

Internetová stránka obce: www.malezaluzie.sk

Kopírovanie a preberanie článkov je možné len so súhlasom redakcie. Redakcia si vyhradzuje právo príspevky krátiť a jazykovo upravovať. Ďakujeme všetkým prispievateľom Občasnika.

Vydáva obec Malé Zálužie, Malé Zálužie č. 63, 951 24 Nové Sady, IČO: 00 656 160

Redakcia: Zuzana Zábrazná, Mahuliena Sochorová, Viera Predanociová

Grafická úprava: Vladimír Tomanka, **Tlač:** Wigger, Nitra

Občasník: EV4374/11, ISSN 1338-8274

Vychádza 2x ročne. Nepredajné!